ባሕረ ሐሳብ

አዘጋጅ፡- መምህር በትረማርያም አበባው

ባሕረ ሐሳብ

፩ መግቢያ

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ ንዌጥን በረድኤተ እግዚአብሔር መጽሐፈ ባሕረ ሐሳብ። በአብ ስም አምነን አብን ወላዲ ብለን በወልድ ስም አምነን ወልድን ተወላዲ ብለን በመንፈስ ቅዱስ ስም አምነን መንፈስ ቅዱስን ሠራጺ ብለን ምንም ለአጠይቆተ አካላት ሠለስቱ አካላት በስም በግብር በአካል ሦስት ብንል በባሕርይ በህልውና በፈቃድ አንድ አምላክ እንደሆኑ አምነን በእግዚአብሔር አጋዥነት ባሕረ ሐሳብን እንጀምራለን። በእግዚአብሔር አጋዥነት እንጀምራለን አለ ስንኪን መንፈሳዊ ሥራ ሥጋዊ ሥራ ቅሉ አርስ እቆፍር፣ እጽፍ እደጉስ፣ ቢሉ ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ አይፈጸምምና። ኩላኬ ፍድፋዴ እንተ ይገብራ ብእሲ ኢትትፈጸም ዘእንበለ በረድኤተ እግዚአብሔር በከመ ቃሉ ለእግዚእነ እስመ ዘእንበሌየሰ አልቦ ዘትክሉ ገቢረ ወኢምንትኒ ዮሐ. ፲፭፣፭። ባሕረ ሐሳብ አለ ሐሳበ ባሕር ሲል ነው። የተዘዋወረ ቀለም ነው። ባሕር ያለው ዘመን ነው። እስመ በመዳልው ደለወ ዓለመ ወበመስፈርት ሰፈራ ለባሕር ለባሕርከኒ አልቦቱ ሐሳብ እንዲል። ሐሳብ ያለው ቁጥር ነው። ኢትትሐሰብዎሙ ወርቆሙ ወብሩሮሙ፣ ወእለ ኢሐሰበ ሎሙ ኵሎ ጌጋዮሙ እንዲል መዝ. ፶፩፣፭። አንድም እንዳለ ይሆናል ባሕረ ሐሳብ ማለት ቁጥር ያለው ዘመን ማለት ነው። እግዚአብሔር ቅድመ ዓለም እንዲህ እንደ

ዛሬው ሁሉ በአንድነት በሦስትነት ሲሠለስ ሲቀደስ ይኖራል። ቅድመ ዓለም ፍጥረት ሳይኖር ማን ያመሰግነው ነበር ቢሉ ምሥጋና የባሕርዩ ስለሆነ አንድም ዛሬ የሚመሰገነው አካሉ ቅድመ ዓለም የነበረ ስለሆነ። እምቅድመ ይፍጥር መላእክተ ለቅዳሴ አኮ ስብሐቲሁ ዘተጸርዐ አላ ምሉዕ ውእቱ ስብሐተ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ እንዲል ቅዳሴ ሠለስቱ ምእት። ከዚህ በኋላ ክብሩ በባሕርዩ እንደቀረ አውቆ ዓለምን ልፍጠር ብሎ አሰበ። አስቦም አልቀረ ፈጠረ። ሰውንና መላእክትን ስሙን ለመቀደስ ክብሩን ለመውረስ ፈጠረ። የቀረውን ፍጥረት ግን ለአንክሮ ለተዘክሮ ለምግበ ሥጋ ለምግበ ነፍስ ሊሆን ፈጠረ። ወኵሉ ዘተፈጥረ ለመፍቅደ ነባብያን። ቦ እምኔሆሙ ለምህሮ ወቦ እምኔሆሙ ለተዘክሮ እንዲል አረጋዊ መንፈሳዊ። እግዚአብሔር የፈጠረው ፍጥረት እያንዳንዱ ቢቆጠር ፍጡር ተናግሮ ባልፈጸመውም ነበር። ነገር ግን ሁሉን እየወገኑ እየወገኑ ብዙውን አንድ ብዙውን አንድ እያሉ ቢቆጥሩ ከእሑድ እስከ ዓርብ የፈጠረው ፍጥረት ፷፪ ነው። ፷፪ኛውም አዳም ነው። ጌታ አዳምን በነፍስ በሥጋ ሕያው አድርጎ ፈጥሮ በመንፈስ ቅዱስ አክብሮ ከአንዲት እፀ በለስ በቀር ከሰማይ በታች ከምድር በላይ ያለውን ሁሉ ብላ ጠጣ ግዛ ንዳ ብሎ በገነት አኖረው። እርሱም ፯ ዓመት ከሁለት ወር ከአስራ ሰባት ቀን በሕጉ ጸንቶ ኖረ። ኩፋ.፬፣፲፯። ከዚህ በኋላ ግን ምክረ ከይሲን ሰምቶ አምላክነትን ሽቶ እፀ በለስን በልቶ ከፈጣሪ ተጣልቶ

ከገነት ወጣ። ጌታም በሞተ ሥጋ ሞተ ነፍስ በርደተ መቃብር ርደተ ገሀነምን ፈረደበት። አዳምም በፈታሒነቱ አንጻር መሓሪነቱ እንዳለ አውቆ ንሥሓ ገባ። ንሥሓ ቢገባ በኃሙስ ዕለት ወበመንፈቃ ለዕለት እትወለድ እምወለተ ወለትከ ወእድህክ ውስተ መርህብከ ወእትቤዘወከ በመስቀልየ ወበሞትየ ብሎ ተስፋውን ነገረው (ቀሌምንጦስ)። አዳምም ይህን ተስፋ ሰምቶ ለልጆቹ ነገራቸው። ልጆቹም ይህን ተስፋ ይዘው እኩሉ በፀሐይ እኩሉ በጨረቃ እኩሎቹም በከዋክብት ሲቆጥሩ ኖሩ። ነቢያትም ከዚህ አያይዘው ትንቢት ሲናገሩ ሱባዔ ሲቆጥሩ እስከ ዘመነ ሥጋዌ ደረሱ። ቁጥር የተጀመረበት ምክንያቱ ይህ ነው። ከዚህ በኋላ የነገሩትን የማይረሳ የለመኑትን የማይነሳ አምላክ ቅድመ ዓለም በልቡና ያሰበውን ድኅረ ዓለም በነቢያት ያናገረውን ለመፈጸም ሰው ሆነ። ሥጋ ለበሰ። ሰው ሆኖም ሕግ ጠባይዓዊን ሕግ መጽሐፋዊን ሲፈጽም አደገ። ሕግ ጠባይዓዊ አበ እመ ማለት፣ ጽሕም ጥፍር ማብቀል፣ ለእናት ለዘመድ መታዘዝ፣ በየጥቂቱ ማደግ ነው። ልህቀ በበሕቅ እንዘ ይትኤዘዝ ለአዝማዲሁ እንተ ይእቲ እሙ እንዲል። ወለይእቲ እሙም ይላል። ሕግ መጽሐፋዊ በ፵ ቀን ወደ ግዝረት መግባት፣ በ፸ ቀን እጮለ ርግብ ዘውገ ማዕነቅ ይዞ ወደ ቤተ መቅደስ መግባት፣ በዓመት ፫ ጊዜ ለበዓል ወደ ኢየሩሳሌም መውጣት ነው። ለያስተርኢ ተባእተከ ሥልሰ ጊዜያተ ምዕረ በበዓመት ወዘኢዐርገ ለበዓል ርጉም ውእቱ እንድትል ኦሪት። እግዚኣ ለኦሪት ገብረ በሕገ

ኦሪት ከመ ይሳየጦሙ ለእለ ውስተ ኦሪት እንዲል። ገላ. ፬፣፬: ዘሌ. ፲፪። ጌታ በ፲፪ ዓመቱ ወደ ኢየሩሳሌም ወጣ። መውጣቱም ለማስተማር ነው እንጂ ለሌላ አይደለም። በሌሎች ግን ከሿ ዓመት በታች እንዳይወጡ ሥርዓት ተሠርቶባቸዋል። እሱ ግን በ፲፪ ዓመቱ ወጥቷል። እንዲህም አድርጎ ፴ ዓመት ሲሞላው በእደ ዮሐንስ በፈለገ ዮርዳኖስ ተጠመቀ። አብ በደመና ሆኖ ዝንቱ ውእቱ ወልድየ ብሎ መሰከረለት። መንፈስ ቅዱስም በአምሳለ ርግብ ወርዶ ከራሱ ላይ ተቀመጠ። ወልድ በክበበ ትስብእት ተገለጠ። አንድነት ሥስትነት ታወቀ። ማቴ. ፫። የባሕርይ ልጅነቱን ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ካስመሰከረ በኋላ አልዋለም አላደረም። ዕለቱን ገዳመ ቆሮንቶስ ገብቶ ፵ መዓልት፣ ፵ ሌሊት ጾመ። መዋዕለ ጾሙን ሲፈጽም ሰይጣን በሦስቱ አርእስተ ኃጣውእ ፈተነው። በስስት፣ በትዕቢት፣ በፍቅረ ንዋይ።ሦስቱ አርእስተ ኃጣውእ የሚሰኙ እኒህ ናቸው። ዛሬም ሰው እነዚህን ድል ከነሳ ሌሎች ኃጣውእ አይቆሙበትም አይቀዋወሙትም። ጌታም በሦስቱ አርእስተ ምግባራት ድል ነሥቶታል። ሰይጣንን ድል ነስቶ ከዚያ ወጥቶ ምድረ እስራኤል ገብቶ ትምህርት ተአምራት ጀመረ። የእጁን ተአምራት አይተው የቃሉን ትምህርት ሰምተው ከአሥር አህጉር ከብዙ መንደር ተወጣጥተው የአምስት ገበያ የሚያህሉ ሰዎች ተከተሉት። ከእነዚያም ፲፪ቱን ይመርጣል። መጀመሪያ ፲፪ቱን ሐዋርያት መረጠ። ወንረየ እምሰብአ ዚኣሁ ፲ወ፪ተ ሐዋርያተ

እንዲል። ቀጥሎ ፫፪ቱን አርድእት መረጠ። ወረሰየ ካልዐነ ሰብx እንዲል። ፫ም ይላል በአንዙ። ቀጥሎም ፴፯ቱ ቅዱሳት አንስትን መረጠ። ፻፵ የጌታ ቤተሰብ የሚሰኙ እነዚህ ናቸው። እነዚህም ከዋለበት ይውላሉ ካደረበት ያድራሉ። ትምህርት ተአምራት አይከፈልባቸውም። ሌሎችን ግን ምሽት ይከለክላቸው ነበር። ለ፲፪ቱ ነገደ እስራኤል በየዕፃቸው እየገባ አንድ አንድ ወር ይሰብክላቸው ነበር። ፫ ዓመት ከ፫ ወር ወንጌልን ዙሮ አስተማረ። ትምህርቱ በምር ሲረዳለት ለመድኃኒተ ዓለም በማዕከለ ምድር በቀራንዮ ተሰቀለ። ምነው ሌላ ብዙ መካናት አልነበሩምን ስለምን በቀራንዮ ተሰቀለ ቢሉ ትንቢቱ ምሳሌው ይደርስ ይፈጸም ዘንድ ነው። ትንቢት ወገብረ መድኃኒተ በማዕከለ ምድር ተብሎ ተነግሯል። መዝ. ፸፫፣፲፪። እርሱም ባለቤቱ ኢይደልዎ ለነቢይ መዊት በአፍኣ ዘእንበለ በኢየሩሳሌም ብሏል። ምሳሌውም አዳምን ያሳተ ርእሰ ከይሲ ከዚያ ወድቆ ነበርና እርሱን ፈጽሞ ድል እንደነሳው ለማጠየቅ። ትንቢቱን ባወቀ አናግሮታል። ምሳሌውንም ባወቀ አስመስሎታል። ምስጢሩ እንደምን ነው ቢሉ ዐፅመ አዳም ከዚያ ተቀብሮ ነበርና ለእርሱ ፈጽሞ እንደካሰ ለማጠየቅ ፫ መዓልት ፫ ሌሊት በከርሠ መቃብር አድሮ ዓለሙን በሞቱ አድኖ ተነሣ። በሰኑይ ዕለት ይሜርየነ ወየሐይወነ ወአመ ሣልስት ዕለት ሦጣ ለነፍሱ ውስተ ሥጋሁ። ወአመ ሣልስት ዕለት ንትነሣእ ወንቀውም ምስሌሁ እንዲል ሆሴዕ ፮፣፫። ተነስቶም ፵ ቀን

መጽሐፈ ኪዳንን ሥርዓተ ቤተክርስቲያንን ለሐዋርያት አስተማረ። እንዲህ ስለሆነ ግን እንደቀድሞው ሰው ሰብስቦ ጉባኤ ሰርቶ ያስተማረ አይደለም። ለአንዱም ለሁለቱም ባለሟሎቹ እየተገለጸ ነው እንጂ። ማቴ. ፳፰፣ ፳፬: ማር. ፲፮፣ ፳፬: ዮሐ. ፳። ዛሬም ምድራዊ ንጉሥ ልሰወር ባለጊዜ ለአንዱም ለሁለቱም ባለሟሎቹ ሳይገልጥ እንዳይውል። ለመላው ግን የተገለጠላቸው ሦስት ቀን ነው። የትንሣኤ፣ የአግብኦተ ግብር (ዳግም ትንሣኤ)፣ የጥብርያዶስ (ዓሣ ሲፈልጉ)። ወዝንቱ ሣልሱ ለእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ እንዘ ያስተርእዮሙ ለአርዳኢሁ ተንሢኦ እምነ ምውታን እንዲል። ዮሐ. ፳፣ ፲፬። ከዚህ በኋላ ትእዛዙን አሏቸው ተስፋውን ነግሯቸው ዐረገ። ትእዛዝ ሑሩ ወመሀሩ ውስተ ኩሉ አጽናፈ ዓለም ወእንዘ ታጠምቅዎሙ በሉ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ ያለው ነው። ማቴ. ፳፰፣ ፲፱። ተስፋ ጽንሑ ተስፋሁ ለአብ አንትሙሰ ንበሩ ሀገረ ኢየሩሳሌም እስከ ትለብሱ ኃይለ እምአርያም ያለው ነው። ሉቃ. ፳፬፣ ፵፰። በተነሳ በኃምሳ ቀን ባረገ በአሥረኛው ቀን መንፈስ ቅዱስን ለሐዋርያት ሰደደላቸው። እስከዚያ ወዴት ኑሮ ቢሉ ከአሥረኛው መዓርግ የወጣን እኛ ነበርንና ወደ ጥንት ቦታችን እንደመለሰን ለማጠየቅ። አንድም ከዘጠና ዘጠኙ ነገደ መላእክት አንዱ ነገድ ሥጋዌውን ያላወቁ ነበሩና እነዚያን ሲያስተምር ቆይቶ። ምነው ይህማ እንዳይሆን ፈጣሪ ፍጡር ይመስል አንዱን ሥራ ሲሰራ አንዱ ሥራ ይከፈልበታልን ወዲያስ ቢያስተምራቸው ወዲህስ መንፈስ

ቅዱስን ቢሰድላቸው ይሆንለት አልነበረምን ቢሉ ነገር ከቀደመው ይገባል። አንድም እኔ አሥሩን ቃላት አሥሩን ሕዋሳት ጠብቄ መንፈስ ቅዱስን ሰጠኋችሁ። እናንተም አሥሩን ቃላት አሥሩን ሕዋሳት ብትጠብቁ መንፈስ ቅዱስ ይሰጣችኋል ለማለት። ሐዋርያትም መንፈስ ቅዱስን ተቀብለው ከብልየት ታደሱ በአእምሮ ጎለመሱ ምሥጢር ተረጎሙ። ብልየት ኃጢአት፣ ተሐድሶ ልጅነት። ልጅነትንስ በዕለተ ኃሙስ በሕጽበተ እግር አግኝተውታል ብሎ ብልየት ድንቁርና፣ ተሐድሶ እውቀት፣ ብልየት ፍርሀት፣ ተሐድሶ ጥብዐት፣ ብልየት በአንድ ቋንቋ መናገር፣ ተሐድሶ በ፸፪ ቋንቋ መናገር ነው። አንድ ዓመት በሕብረት መዲናይቱ ኢየሩሳሌምን ሲያስተምሩ ኖሩ። ወነበሩ ሐዋርያት ዓመተ ፍጽምተ በኢየሩሳሌም እንዲል። ከዚህ በኋላ ሑሩ ወመሀሩ ያላቸውን ያውቃሉና ለስብከተ ወንጌል ሲፋጠኑ ይህን ባሕረ ሐሳብ ሳያስተምሩት ቀርተዋል። አንድም ዲሜጥሮስ እንዲነሳ አውቀው እርሱ ያስተምረዋል ብለው ትተውታል። ከሐዋርያት ቀጥለው የነበሩ ምእመናን ዐቢይ ጾምን በጥር ፲፪ ቀን ጀምረው በየካቲት ፳፩ እየፈጸሙ በዓል ሳይዙ ከጾም ላይ ያርፉ ነበር። ሰሙነ ሕማማትንም በመጋቢት ፳፪ ጀምረው በ፳፯ እየፈጸሙ በ፳፱ ትንሣኤን ሰኞም ቢውል ማክሰኞም ቢውል ያከብሩ ነበር። ይህም ሥርዓት ሲያያዝ እስከ ዘመነ ድሜጥሮስ ደርሷል። ይህም ዲሜጥሮስ ጌታ ባረገ በ፻፹ ዘመን በእስክንድርያ ሊቀ ጳጳሳት ሆኖ ተሾመ። በተሾመ በ፳፯

ዘመን ይህ ባሕረ ሐሳብ ተገለጸለት። እርሱም ለ፫ቱ ሊቃነ ጳጳሳት ፬ኛ በኢየሩሳሌም ለነበረው ኤጲስ ቆጶስ ጽፎ ሰደደላቸው። እነርሱም ሐዋርያት በዲድስቅልያ ካስተማሩት ጋራ አንድ ቢሆንላቸው ተቀብለው አስተምረውታል። ሐዋርያት በዲድስቅልያ ምን ብለው አስተምረውታል ቢሉ ወኢይኩን ትንሣኤ ዘእንበለ በዕለተ እሑድ ብለው አስተምረዋል። ሠለስቱ ምእትም ጉብኤ ሠርተው አስተምረውታል። ወአስተላጸቅዋ ለጸመ ፵ ቅድስት ምስለ ሰሙነ ሕማማት ወሠርዑ አበቅቴ ወሐሳበ ውስተ ኵሎን አብያተ ክርስቲያናት እንዲል። ቁጥሩም ቢፋለስ የእስክንድርያ ሊቀ ጳጳሳት ይመስክር ብለዋል። ወአዘዙ ከመ ኵሉ ዘስሕተ አበቅቴ ወሐሳበ ይትመራሕ በሊቀ ጳጳሳት ዘእስክንድርያ እንዲል። ይህን ባሕረ ሐሳብ ሁሉ ሊማረው ይገባል። ባሕረ ሐሳብን የማያውቅ ካህን ውሃ የሌለው ደረቅ ወንዝን ይመስላል። ደረቅ ወንዝ ነጋድያን አልፈው ሲሄዱ ጫፉ ረዝሞ ቅጠሉ ለምልሞ ታላቅ ዛፍ ባዩ ጊዜ ውሃ ያለው መስሏቸው ከጥላው አርፈን ጥሬ ቆርጥመን ውሃ ጠጥተን እንነሳ ብለው ይሄዳሉ። ውሃ ሲያጡበት አዝነው ተሰቅቀው ይመለሳሉ። ባሕረ ሐሳብንም የማያውቅ ካህን ምእመናን አምሞ ጠምጥሞ መነሳንሱን ይዞ ሠናፊሉን አንሰርቶ ልብሱን አንጽቶ በአዩት ጊዜ የተማረ መስሏቸው አጽዋማትን በዓላትን አውጥቶ ይነግረናል ብለው ሊጠይቁት ይሄዳሉ። ፍሬ ነገር ሲያጡበት አዝነው ተሰቅቀው ይመለሳሉ። ካህን ዘኢተምህረ መጽሐፈ ባሕረ

ሐሳብ ይመስል ከመ ፈለግ ዘአልቦ ማይ ውስቴቱ ወከመ ሀገር ዘአልቦ ጥቅም።

፪ የዲሜጥሮስ ታሪክ

ትውልዱንም ከዚህ ይናገሩታል። አርማስቆስ ደማስቆስ የሚባሉ ሁለት ወንድማማቾች ነበሩ። ልጆቻቸውም ድሜጥሮስ ልዕለተ ወይን ይባላሉ። አርማስቆስ የድሜጥሮስ አባት ነው። ደማስቆስ የልዕልተ ወይን አባት ነው። አስቀድሞ የልዕልተ ወይን አባት ሞተ። ከአጎቷ ቤት ከድሜጥሮስ ጋር አደገች። የልዕልተ ወይን አባት ሲሞት ልጄ ልዕልተ ወይንን ከ፲፩ ዓመት በታች አታጋቢት። ከ፲፩ ዓመት በላይም አታሳልፏት። ለአሕዛብ አትስጧት ብሎ ተናዘ ዐረፈ። ያን ጊዜ ምዕመናን ያነሱበት አሕዛብ የበዙበት ወራት ነበርና ለእርሷ የሚሆን ደግ ሰው አጡ። እነርሱም ሕንፃ ሃይማኖት ከሚፈርስ ሕንፃ ሥጋ ይፍረስ ብለው ለአጎቷ ልጅ ለድሜጥሮስ አጭተው አጋቢት። ሥርዓተ መርዓዊ ወመርዓት ያድርሱ ብለው ከጫጉላ ቤት አግብተው መጋረጃ ጥለውባቸው ሄዱ። እርሷም ወንድሜ እኔን ንቀህ ነው? ወይስ ተዘምዶውን አለችው። እርሱም እኔስ አንችንም ተዘምዶውንም ንቄ አይደለም። የአባት የእናት ፈቃድ እፈጽማለሁ ብየ ነው እንጂ አሁንም ንጽሕናውን ከወደድሽው አብረን እንኑር የተለያየን እንደሆነ እኔን ለአንዲቱ አንችንም ለአንዱ ያጋቡናል አብረን ብንኖር ግን እግዚአብሔር ልጅ ባይሰጣቸው ነው መክነው ነው ይሉናል እንጂ በዚህ የሚጠረጥረን የለም አላት። እሷም

ይሁን አለችው። ከዚህ በኋላ በአንድ አልጋ እየተኙ አንድ ምንጣፍ እያነጠፉ አንድ ልብስ እየለበሱ ፴፰ ዘመን በንጽሕና አብረው ኖረዋል። ይህም ይታወቅ ዘንድ መልአኩ ቅዱስ ሚካኤል መጥቶ ቀኝ ክንፉን ለእርሱ ግራ ክንፉን ለእርሷ አልብሷቸው አድሮ ጧት በአምሳለ ርግብ በመስኮት ወጥቶ ሲሄድ ይታይ ነበር። ድሜጥሮስም ድኮ ታጥቆ ተክል አጽድቆ እርፍ አርቆ የተጣላ አስታርቆ የታመመ ጠይቆ ይኖር ነበር። ከዕለታት በአንድ ቀን ወደ ተክል ቦታ ቢገባ ያለጊዜው ያፈራ የስንዴ ዛላ የወይን ዘለላ አገኘ። ይህንስ ወደ ሊቀ ጳጳሱ ወስጀ በረከት ልቀበልበት ብሎ አሰበ። አስቦም አልቀረ ወስዶ ለሚስቱ ሰጣት። እርሷም ይህማ ለአባታችን ለሊቀጳጳሱ ነው እንጂ መች ለእኛ ይገባናል ብላ በንጹሕ ሙዳይ አድርጋ እንካ ወስደህ በረከት ተቀበልበት አለችው። በፈቃደ እግዚአብሔር የባልና የሚስት ሐሳብ አንድ ሆኗል። ያንጊዜ ሊቀ ጳጳሱ ዮልዮስ ወይም ዩልያኖስ ይባል ነበር። አርጅቶ ነበርና ሕዝቡ ተሰብስበው አባታችን አንተ አረጀህ ወደደገኛው ዓለም ልትሄድ ሆነ። እኛን የሚጠብቀን ደግ ሰው ተካልን አሉት። እርሱም ከእኔ ቀጥሎ የሚሾመውን እንድናውቀው ቀኖና እንግባ አላቸው። ተያይዘው ቀኖና ገቡ። ለእርሱ ዕለቱን ተገለጸለት። እነርሱ ሱባዔያቸውን ሲጨርሱ አገኛችሁን አላቸው። እኛስ አላገኘንም አሉት። እኔ አግኝቼዋለሁ ከእኔ ቀጥሎ የሚሾመው ያለጊዜው ያፈራ የስንዴ ዛላ የወይን ዘለላ ይዞ የሚመጣው ነው

አላቸው። ወዲያውም ድሜጥሮስ መጥቶ ከበር ቁሞ ንገሩልኝ አለ። ግባ በሉት ብሎ አስገብቶ ሕዝቡን አሰባስቦ ያ ያልኳችሁ ሰው ይህ ነው። ይቀመጥ በወንበሬ ይናገር በከንፈሬ እሱን ተክቼላችኋለሁ ብሎ በሦስተኛው ቀን አረፈ። ወቀበርዎ በዝማሬ ወበማህሌት ይላል። እርሱን ቀብረው ሲመለሱ ወንበር ያለ ሹም አያድርምና አባታችን የሰጠን አንተን ነውና ተሾምልን አሉት። እርሱም ጻድቁ በተቀመጠበት ወንበር እኔ ጎጥኡ ድንግል በተቀመጠበት ወንበር እኔ ሕጋዊው ምሁሩ በተቀመጠበት ወንበር እኔ ጨዋው መቀመጥ አይገባኝም አይሆንም አላቸው። ወአጎዝዎ በኵርሕ ይላል ግድ ብለው ሹመውታል። እርሱም ለመንበረ ማርቆስ ፲፪ኛ ተራ ቁጥር ነው። በተሾመ ጊዜ የሕዝቡ ኃጢአታቸው ተገልጾ እየታየው አንተ በቅተሀል ቁረብ አንተ አልበቃህም አትቁረብ እያለ ይከለክላቸው ጀመር እነርሱም እርሱ በማይገባው ከሚስቱ ጋር ሁኖ እኛን እንዲህ ይለናል እያሉ በዚህ ምክንያት ያሙታል። ይጠሉታል። ከዕለታት በአንድ ቀን የሚሸሩበትን ምክንያት ሲሹ ቀድሞ አባታችን ዮልዮስ አንቀፀ ብዑዓንን አንቀፀ አባግዕን አንብቦ ተርጉሞ ይነግረን ነበር። አንተም አባታችን አንቀጸ ብዑዓንን አንቀፀ አባግዕን አንብበህ ተርጉመህ ንገረን አሉት። ጨዋ ነው አይሆንለትም በዚህ ምክንያት እንሽረዋለን ሲሉ ነው።ለጊዜው ነቢየ እግዚአብሔር ሙሴ በአካለ ነፍስ መጥቶ በእርሱ ተገብቶ አሰምቷቸዋል። ፍጻሜው ግን ብሉይ ከሐዲስ

ተገልጦለታል። ከዚህ በኋላ መልአኩ መጥቶ ኢትፍቅድ አድጎኖ ርእስከ አላ ክስት ሎሙ ክብረከ ዘሀሎ ማዕከሌከ ወማዕከለ ብእሲትከ ከመ ኢይትጎነሉ ሕዝብ በእንቲኣከ። ሕዝቡ አንተን እያሙ እንዳይጎዱ ክብርህን ግለጽላቸው አለው። እርሱም እኔ በማስተዳድረው ሀገረ ስብከት ያላችሁ ምእመናን ሁሉ አንድ አንድ ሸክም እንጨት እየያዛችሁ ተሰብሰቡ ብሎ አዋጅ ነገረ። ሕዝቡም አንድ አንድ ሸክም እንጨት እየያዙ ተሰበሰቡ ያነን ደመራ አስደምሮ በእሳት አቃጥሉት ብሎ ልብሰ ተክህኖውን ለብሶ ቅዳሴ ገባ ቅዳሴውን ሲጨርስ ልብሰ ተክህኖውን እንደለበሰ ማዕጠንተ ወርቁን ይዞ ከእሳቱ ውስጥ እየገባ እየወጣ ያጥን ጀመር አንድም ከደመራው ላይ ቁሞ በእሳት አቃጥሉት አላቸው። በምን ምክንያት እንሸረዋለን ስንል ከእሳት ገብቶ ሊሞት ነው አሉ። ነገር ግን ነበልባሉ በርዶ ፍሕሙ መርቶ ከፍሕሙ ላይ ቁሞ ሲጸልይ አዩት። አለሳ አልሞተም አሉ። አሁንም አላመኑኝምን ብሎ ሚስቱ ከምቅዋመ አንስት ቁማ ነበረችና አስጠርቶ ንዒ ስፍሒ አጽፈኪ ነይ ልብስሽን ወይም ኩፋርሽን ዘርጊ አላት። ነጭ ሐር ልብስ ለብሳ ነበርና። ፍሕሙን በእጁ እያፈሰ ከልብሷ ላይ አድርጎ ሂጂ እየዞርሽ ለሕዝቡ ሁሉ አሳዪ አላት። እሷም ይህው ከተጋባን ፴፰ ዘመናችን ነው። በልማደ ብእሲ ወብእሲት አንተዋወቅም። የንጽሕናችንም ምስክር ይህ ነው። በከንቱ አትሙን እያለች ለሕዝቡ ሁሉ እየዞረች አሳይታለች። ከልብሷም አንዱ ዝሀ ስንኳ አልቀነበረም። ሕዝቡም አ

አቡነ ሥረይ ለነ አሉት። እርሱም ይፍታሕ ይጎድግ ያንጽሕ ወይቀድስ ወያስተሥሪ ሊቀ ካህናት ሠራኤ ኃጢአት ወደምሳሴ አበሳ ዘወሀቦሙ ስልጣነ ለአበዊነ ሐዋርያት በዘአእመረ መንፈስ ቅዱስ ይስረይ ለክሙ ኃጢአተክሙ ዘገበርክሙ እምንእስክሙ እስከ ይእዜ አበውየ ካህናት ወአኃውየ ዲያቆናት አግብርተ እግዚአብሔር ወአእማተ እግዚአብሔር ኩኑ ፍቱሐነ ወንጹሐነ ይረስየነ ይረሲክሙ ድልዋነ ለመንግሥተ ሰማያት ብሎ ናሂቸዋል። ኑዛዜ ያን ጊዜ ተጀምሯል። የዲሜጥሮስም ጸሎቱ ቀን ሰባት ሰባት፣ ሌሊት ፷፫ ሱባኤ እየሰገደ ይጸልይ ነበር። ስለምን የቀኑ አነሰ የሌሊቱ በዛ ቢሉ ቀን ሲፈርድ ሲተች፣ የተጣላ ሲያስታርቅ፣ የተበደለ ሲያስክስ፣ የተቀማ ሲያስመልስ፣ ድውይ ሲጠይቅ፣ የሞተ ሲቀብር ይውል ነበር። በሌሊት ግን ይህ ሁሉ የለበትምና። ስለዚህ የቀኑ አነሰ የሌሊቱ በዛ። አጽዋማት በዓላት እንዲህ እንደዛሬው ሁሉ አልተወሰኑም ነበርና ነነዌ ዓቢይ ጾም ጾመ ሐዋርያት ከሰኞ፣ ደብረ ዘይት ሆሳእና ትንሣኤ ጰራቅሊጦስ ከእሑድ፣ ስቅለት ከዓርብ፣ ዕርገት ከኃሙስ፣ ርክበ ካህናት ጾመ ድኅነት ከረቡዕ ባይወጡ በወደድኩ ነበር ብሎ ተመኘ። ከዚህ በኋላ መልአኩ መጥቶ ነገር በተምኔት ይፈጸማልን ሱባኤውን ገድፈህ የተረፈውን ያዝ አለው። የቀኑ ሰባት ሰባት ሱባኤ ቢገጥሙት ፵፱ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፲፱ ይተርፋል። ይህን መጥቅዕ በለው ብሎታል። የሌሊቱ ፷፫ ሱባኤ ፻፷፩ ይሆናል።

፻፶ውን በ፭ ሠላሳ ገድፎ ፲፩ ይተርፋል። ይህን አበቅቴ በለው ብሎታል። ፲፱ኝና ፲፩ን ቢገጥሙት ፴ ይሆናል። መጥቅዕ ቢበዛ አበቅቴ ቢያንስ አበቅቴ ቢበዛ መጥቅዕ ቢያንስ ከ፴ አይወጡም ከ፴ አይወርዱም። ሁልጊዜ ፴ ሆነው ይኖራሉ እንጂ። መጥቅዕ ወአበቅቴ እመ ይበዝኑ ኢየዐርጉ እም፴ ወእመ ይውህዱ ኢይወርዱ እም፴ ወትረ ይከውኑ ፴ እንዲል። ያንጊዜ ወንጌላዊው ዮሐንስ ነው። መስከረም ማክሰኞ ብቶ ነበርና ማክሰኞ ለማክሰኞ ፰፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፲፭፣ ረቡዕ ፲፮፣ ኃሙስ ፲፯፣ ዓርብ ፲፰፣ ቅዳሜ ፲፱፣ የቅዳሜ ተውሳክ ፰፣ ፰ እና ፲፱ን ቢገጥሙት ፳፯ ይሆናል። ድሜጥሮስ በመጀመሪያ ያወጣው መባጃ ሐመር ፳፯ ነው። በመስከረም ሳኒታ ጥር ረቡዕ ይውላል። ረቡዕ ለረቡዕ ፰፣ ረቡዕ ለረቡዕ ፲፭፣ ረቡዕ ለረቡዕ ፳፪፣ ኃሙስ ፳፫፣ዓርብ ፳፬፣ ቅዳሜ ፳፭፣ እሑድ ፳፮፣ ሰኞ ፳፯። ጥር በባተ በ፳፯ኛው ቀን ነነዌን አዋለ። እንደተመኘ አገኘ። የነነዌ የራሷ የሆነ ተውሳክ የላትም። በደረቅ መባጃ ሐመር ብቻ ትወጣለች። የዐቢይ ጾም ተውሳክ ፲፬፣ የደብረ ዘይት ተውሳክ ፲፩፣ የሆሳእና ተውሳክ ፪፣ የስቅለት ተውሳክ ፯፣ የትንሣኤ ተውሳክ ፳፰፣ የጾመ ሐዋርያት ተውሳክ ፳፱፣ የጾመ ድኅነት ተውሳክ ፩ ነው። የዐቢይ ጾም ተውሳክ ፲፬ትንና ፳፯ን ቢገጥሙት ፵፩ ይሆናል። ፴ ገድፎ ፲፩ ይሆናል። የካቲት ዓርብ ይብታል። ዓርብ ለዓርብ ፰፣ ቅዳሜ ፱፣ እሑድ ፲፣ ሰኞ ፲፩። የካቲት በባተ በ፲፩ ሰኞ ቀን ዓቢይ ጾምን አዋለ።እንደተመኘ አገኘ። የደብረ ዘይት ተውሳክ

፲፩ንና ፷፯ትን ቢገጥሙት ፴፰ ይሆናል። ፴ ገድፎ ፰ ይተርፋል። መጋቢት እሑድ ይብታል። እሑድ ለእሑድ ፰። መጋቢት በባተ በ፰ ቀን እሑድ ቀን ደብረ ዘይትን አዋለ። እንደተመኘ አገኘ። የሆሳዕና ተውሳክ ፪ንና ፷፯ትን ቢገጥሙት ፷፱ ይሆናል። በዚሁ ብተት ይሄዳል። እሑድ ለእሑድ ፰፣ እሑድ ለእሑድ ፲፭፣ እሑድ ለእሑድ ፷፪፣ እሑድ ለእሑድ ፷፱። መጋቢት በባተ በ፷፱ እሑድ ቀን ሆሳዕናን አዋለ እንደተመኘ አገኘ። የስቅለት ተውሳክ ፯ትንና ፷፯ትን ቢገጥሙት ፴፬ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፬ ይተርፋል። ሚያዚያ ሰኞን አስግሮ ማክሰኞ ይብታል። ማክሰኞ ፩፣ ረቡዕ ፪፣ ኃሙስ ፫፣ ዓርብ ፬። ሚያዝያ በባተ በ፬ ቀን ዓርብ ቀን ስቅለትን አዋለ። እንደተመኘ አገኘ። የትንሣኤ ተውሳክ ፱ንና ፷፯ትን ቢገጥሙት ፴፯ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፯ ይቀራል። በዚህ ብተት ይሄዳል። ማክሰኞ ፩፣ ረቡዕ ፪፣ ኃሙስ ፫፣ ዓርብ ፬፣ ቅዳሜ ፭፣ እሑድ ፯። ሚያዝያ በባተ በ፯ እሑድ ቀን ትንሣኤን አዋለ። እንደተመኘ አገኘ። የርክበ ካህናት ተውሳክ ፫ትንና ፷፯ትን ቢገጥሙት ፴ ይሆናል። በዚሁ ብተት ይሄዳል። ማክሰኞ ለማክሰኞ ፰፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፲፭፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፷፪፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፷፱፣ ረቡዕ ፴። ሚያዝያ በባተ በ፴ ረቡዕ ቀን ርክበ ካህናትን አዋለ እንደተመኘ አገኘ። የዕርገት ተውሳክ ፲፰ትንና ፷፯ትን ቢገጥሙት ፵፭ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፲፭ ይተርፋል። ግንቦት ረቡዕን አስግሮ ኃሙስ ይብታል። ኃሙስ ለኃሙስ ፰፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፲፭። ግንቦት በባተ

በ፲፩ኛ ቀን ኃሙስ ቀን ዕርገትን አዋለ። እንደ ተመኘ አገኘ። የጸራቅሊጦስ ተውሳክ ፳፭ትንና ፳፯ትን ቢገጥሙት ፶፩ ይሆናል። ፴ ገድፎ ፳፩ ይተርፋል። በዚሁ ብተት ይሄዳል። ኃሙስ ለኃሙስ ፭፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፲፩፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፳፪፣ ዓርብ ፳፫፣ ቅዳሜ ፳፬፣ እሑድ ፳፭። ግንቦት በባተ በ፳፭ እሑድ ቀን ጸራቅሊጦስን አዋለ። እንደተመኘው አገኘ። የጾመ ሐዋርያት ተውሳክ ፳፱ኝንና ፳፯ትን ቢገጥሙት ፶፯ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፳፯ ይተርፋል። በዚሁ ብተት ይሄዳል። ኃሙስ ለኃሙስ ፭፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፲፩፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፳፪፣ ዓርብ ፳፫፣ ቅዳሜ ፳፬፣ እሑድ ፳፭፣ ሰኞ ፳፯። ግንቦት በባተ በ፳፯ ሰኞ ቀን ጾመ ሐዋርያትን አዋለ። እንደተመኘው አገኘ። የጾመ ድኅነት ተውሳክ ፭ድንና ፳፯ትን ቢገጥሙት ፳፭ ይሆናል። በዚሁ ብተት ይሄዳል። ኃሙስ ለኃሙስ ፭፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፲፩፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፳፪፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፳፱። አንዱን ታግሦ ግንቦት በባተ በ፳፭ ረቡዕ ቀን ጾመ ድኅነትን አዋለ። እንደተመኘው አገኘ። ቅዱስ ዲሜጥሮስ በመጀመሪያ ያወጣው የአጽዋማትና የበዓላት ቀመር ይህ ነው።

፫ ስባቱ አዕዋዳት

ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ ዘመን ቢቆጠር በፀሐይ ፹፱፭፱፲፯ ዓመት ሆነ ይሏል። ለዚህም መስፈሪያ መቁጠሪያ ፯ አዕዋዳት አሉ። ምንና ምን ናቸው ቢሉ ዓውደ ዕለት፣ ዓውደ ወርኅ፣ ዓውደ ጨረቃ፣ ዓውደ ዓመት፣ ዓውደ

ዐቢይ ቀመር፣ ዓውደ ማዕከላዊ ቀመር፣ ዓውደ ንዑስ ቀመር ናቸው። ዓውደ ዕለት ከእሑድ እስከ ቅዳሜ ያሉት ሰባቱ ዕለታት ናቸው። ዓውደ ወርኀን ለማስገኘት ሁልጊዜ በሰባት በሰባት ሲመላለሱ ይኖራሉ። ዓውደ ወርኀ በጨረቃ አንድ ጊዜ ፳፱ አንድ ጊዜ ፴ ነው። በፀሐይ ግን ሁልጊዜ ፴ ሁኖ ይኖራል። ዓውደ ዓመትን ለማስገኘት ሁልጊዜ በ፴ በ፴ ሲመላለስ ይኖራል። ዓውደ ጨረቃ ፫፻፶፬ ዕለት ነው። ዓውደ ዓመት ፫፻፷፭ ዕለት ነው። ፫፻፷፮ም ይሆናል። በዘመነ ዮሐንስ ፬ቱ በዕለት የቀሩት በዓመት ይቆጠራሉ። ዓውደ ዐቢይ ቀመር መደቡ ፲፬ ቁጥሩ ፭፻፴፪ ነው። በዚህ ዕለት ወንጌላዊ አበቅቴ ይገናኙበታል። ዓውደ ማዕከላዊ ቀመር መደቡ ፯ ቁጥሩ ፳፯ ነው። በዚህ ዕለት ወንጌላዊ ይገናኙበታል። ዓውደ ንዑስ ቀመር መደቡ ፬ ቁጥሩ ፲፱ ነው። በዚህ ፀሐይና ጨረቃ ጎዳናቸውን ፈጽመው በተፈጠሩበት ኖኅት ተራክቦ ያደርጉበታል።

፬ የአጽዋማትና በዓላት አወጣጥ

የ፳፻፲፯ን ዓ.ም አጽዋማትንና በዓላትን ለማውጣት ይህንን ፳፻፭፻፲፯ ዘመን በዓቢይ ቀመሩ ቢቀምሩት ፲፬ ዐቢይ ቀመር ሆኖ ፭፭ ይተርፋል። ፭፭ን በንዑስ ቀመር ቢቀምሩት ፫ ንዑስ ቀመር ሆኖ ፲፩ ይተርፋል። ስለተጀመረ ተቆጠረ ስላልተፈጸመ ታተተ አሐደ አእትት ለዘመን ይላል ብሎ አንዱን አትቶ ፲ ወንበር ወጣ ይሏል። በዘመነ ዮሐንስ አበቅቴን ለማግኘት ፲ሩን ወንበር አስራ አንድ አስራ አንድ ቢሰጡ ፪፲ ይሆናል። ፯ውን

በሦስት ፴ ገድፎ ፰ ይተርፋል። አበቅቴ ፰ ወጣ ይሏል። በዘመነ ዮሐንስ መጥቅዕን ለማግኘት ለአሥሩ ወንበር ፲፱: ፲፱ ቢሰጡ ፱፯ ይሆናል። ፱፯ውን በስድስት ፴ ገድፎ ፲ ይተርፋል። ፲ መጥቅዕ ወጣ ይሏል። በዘመነ ዮሐንስ ፲ መጥቅዕንና ፰ አበቅቴን ቢገጥሙት ፴ ይሆናል። መጥቅዕ ቢበዛ አበቅቴ ቢያንስ አበቅቴ ቢበዛ መጥቅዕ ቢያንስ ከሠላሳ አይወጡም ከሠላሳ አይወርዱም። ሁልጊዜ ፴ ሆነው ይኖራሉ እንጂ። መጥቅዕ ወአበቅቴ እመ ይበዝኑ ኢየዐርጉ እም ሠላሳ ወእመ ይውህዱ ኢይወርዱ እም ሠላሳ ወትረ ይከውኑ ሠላሳ እንዲል። የሚነሳው ዕለት የሚነሳለት ዓመት ነው። አበቅቴ ማለት ምን ማለት ነው ቢሉ ጉልቄ ተረፈ ዘመን ማለት ነው። አበቅቴ ብሂል ዘበትርጓሜሁ ጉልቄ ተረፈ ዘመን እንዲል። ጨረቃ ከፀሐይ ፲፭ ታጎድላለችና። መጥቅዕ ማለትሳ ምን ማለት ነው ቢሉ በቁሙ መጥቅዕ ነጋሪት ማለት ነው። መጥቅዕ ነጋሪት ሲመታ ብዙ ሰው እንዲሰበሰብ እርሱም አጽዋማትንና በዓላትን ሰብስቦ የሚያውል ስለሆነ መጥቅዕ ብሂል አስተጋባኢ ብሂል እንዲል። እንዲህ ከሆነ ስለምን ዕለቱን መጥቅዕ አለው ቢሉ እስራኤል ፮ ዓመት ምድራቸውን አርሰው በ፯ኛው ዓመት በመጀመሪያው ወርኅ በ፲፱ኛው ቀን መጥቅዕ (ነጋሪት) መትተው ሕዝቡን ሰብስበው ጉባኤ ሠርተው በዘመነ ብሉይ የተሠሩ አጽዋማት በዓላትን አውጥተው ይለያዩ ነበር። መምህራነ ቤተክርስቲያንም የቅዱስ ዮሐንስ ዕለት መጥቅዕ (ነጋሪት) መትተው ሕዝቡን

ሰብስበው ጉባኤ ሰርተው በዘመነ ሐዲስ የተሰሩ አጽዋማት በዓላትን አውጥተው የሚለያዩ ስለሆነ እንዲህ አለ። እስመ ከመ መጥቅዕ ዘብርት ወዘጎሚን ዘዕፅ ወዘዕብን ያስተጋብእ ዝርዋነ ከማሁ ውእቱኒ ያስተጋብዕ አጽዋማተ ወበዓላተ ዘኵሉን ዓመታት እንዲል። መጥቅዕ ፲፬ትን አይነካም። ከ፲፬ በላይ ያለ መጥቅዕ በመስከረም ይውላል። ነነዌ በጥር ትውላለች። እንዲህ ስለሆነ ግን መባጃ ሐመር ፴ መልቶ ቢተርፍ ፴ውን ገድፎ በተረፈው ቆጥሮ ነነዌ በየካቲት ትውላለች። አልቦ አበቅቴ በሆነ በ፲፭ኛው ዓመት ይገኛል። ከ፲፬ በታች ያለ መጥቅዕ በጥቅምት ይውላል። ነነዌ በየካቲት ትውላለች። በ፭ እና በ፲፬ መጥቅዕ አይውልም። ዘይገብር አሐደ መጥቅዐ ኑፋቅ ወስሑት ውእቱ እንዳለ ዮሐንስ አቡሻህር። የዕለታት ተውሳክ በቅዳሜ ይጀምራል። የቅዳሜ ተውሳክ ፭ ነው። የእሑድ ተውሳክ ፮ ነው። የሰኞ ተውሳክ ፯ ነው። የማክሰኞ ተውሳክ ፩ ነው። የረቡዕ ተውሳክ ፬ ነው። የኃሙስ ተውሳክ ፪ ነው። የዓርብ ተውሳክ ፫ ነው። መስከረም ማክሰኞ ይብታል። ጥቅምት ረቡዕን አስግሮ ኃሙስ ይብታል። ኃሙስ ለኃሙስ ፭፣ ዓርብ ፬፣ ቅዳሜ ፲። የቅዳሜ ተውሳክ ፭ትንና መጥቅዑን ፲ን ቢገጥሙት ፲፭ ይሆናል። መባጃ ሐመር ፲፭ ወጣ ይሏል። በዘመነ ዮሐንስ በጥቅምት ሳኒታ የካቲት ዓርብ ይብታል። ዓርብ ለዓርብ ፭፣ ዓርብ ለዓርብ ፲፩፣ ቅዳሜ ፲፮፣ እሑድ ፲፯፣ ሰኞ ፲፭። የካቲት በባተ በ፲፭ ቀን ነነዌ ትውላለች። የዓቢይ ጾም ተውሳክ

፲፬ ነው። ፲፬ትንና ፲፰ትን ቢገጥሙት ፴፪ ይሆናል። በሠላሳ ሲገደፍ ፪ ይሆናል። መጋቢት ቅዳሜን አስግሮ እሑድ ይብታል። መጋቢት በባተ በ፪ ሰኞ ቀን ዐቢይ ጾም ይውላል። የደብረ ዘይት ተውሳክ ፲፭ን ከ፲፰ ቢገጥሙት ፳፱ ይሆናል። መጋቢት እሑድ ይብታል። እሑድ ለእሑድ ፰፣ እሑድ ለእሑድ ፲፮፣ እሑድ ለእሑድ ፳፪፣ እሑድ ለእሑድ ፳፱። ደብረ ዘይት መጋቢት በባተ በ፳፱ እሑድ ይውላል። የሆሳዕና ተውሳክ ፪ንና ፲፰ን ቢገጥሙት ፳ ይሆናል። ሚያዝያ ሰኞን አስግሮ ማክሰኞ ይውላል። ማክሰኞ ለማክሰኞ ፰፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፲፮፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፳፪፣ ሁለት ታግሦ ሚያዝያ በባተ በ፳ እሑድ ቀን ሆሳዕና ይውላል። የስቅለት ተውሳክ ፯ትንና ፲፰ትን ቢያገናኙት ፳፭ ይሆናል። በዚሁ ብተት ይሄዳል። ማክሰኞ ለማክሰኞ ፰፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፲፮፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፳፪፣ ረቡዕ ፳፫፣ ኃሙስ ፳፬፣ ዓርብ ፳፭። ሚያዝያ በባተ በ፳፭ ዓርብ ቀን ስቅለት ይውላል። የትንሣኤ ተውሳክ ፱ንና ፲፰ትን ቢያገናኙት ፳፯ ይሆናል። በዚሁ ብተት ይሄዳል። ሚያዝያ ማክሰኞ ይብታል። ማክሰኞ ለማክሰኞ ፰፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፲፮፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፳፪፣ ማክሰኞ ለማክሰኞ ፳፱፣ ሁለት ታግሦ ሚያዝያ በባተ በ፳፯ እሑድ ቀን ትንሣኤ ይውላል። የርክበ ካህናት ተውሳክ ፫ትንና ፲፰ትን ቢያገናኙት ፳፩ ይሆናል። ግንቦት ረቡዕን አስግሮ ኃሙስ ይብታል። ኃሙስ ለኃሙስ ፰፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፲፮፣ ኃሙስ ለኃሙስ ፳፪፣ አንድ ታግሦ

ግንቦት በዋለ በሿ፩ ረቡዕ ቀን ርክበ ካህናት ይውላል። የዕርገት ተውሳክ ፲፮ትንና ፲፮ትን ቢያገናኙት ፴፮ ይሆናል። ፴ ገድፎ ፮ ይተርፋል። ሰኔ ዓርብን አስግሮ ቅዳሜ ይብታል። እሑድ ፪፣ ሰኞ ፫፣ ማክሰኞ ፬፣ ረቡዕ ፭፣ ኃሙስ ፮። ሰኔ በባተ በ፮ ኃሙስ ቀን ዕርገት ይውላል። የጸራቅሊጦስ ተውሳክ ፸፮ንና ፲፮ትን ቢያገናኙት ፵፮ ይሆናል። ፴ ገድፎ ፲፮ ይተርፋል። ሰኔ ዓርብን አስግሮ ቅዳሜ ይብታል። ቅዳሜ ለቅዳሜ ፯፣ ቅዳሜ ለቅዳሜ ፲፭፣ እሑድ ፲፮። ሰኔ በባተ በ፲፮ እሑድ ቀን ጸራቅሊጦስ ይውላል። የጾመ ሐዋርያት ተውሳክ ፸፱ንና ፲፮ትን ቢያገናኙት ፵፮ ይሆናል። ፴ውን ገድፈው ፲፮ ይተርፋል። ቅዳሜ ለቅዳሜ ፯፣ ቅዳሜ ለቅዳሜ ፲፭፣ እሑድ ፲፮፣ ሰኞ ፲፯። ሰኔ በባተ በ፲፯ ሰኞ ቀን ጾመ ሐዋርያት ይውላል። የጾመ ድኅነት ተውሳክ ፭ንና ፲፮ትን ቢያገናኙት ፲፱ ይሆናል። ቅዳሜ ለቅዳሜ ፯፣ ቅዳሜ ለቅዳሜ ፲፭፣ እሑድ ፲፮፣ ሰኞ ፲፯፣ ማክሰኞ ፲፰፣ ረቡዕ ፲፱። ሰኔ በባተ በ፲፱ ረቡዕ ቀን ጾመ ድኅነት ይጀምራል። አልቦ አበቅቴ በሆነ ዘመን መስከረም ፴ የዋለበትን የዕለቱን ተውሳክ መባጃ ሐመር አድርጎ አጽዋማትንና በዓላትን ማውጣት ነው። ሌሊቱንም ሕፀፁንና መዓልቱን ጨምሮ ማሳደር ነው።

፮ የዕለታት፣የበዓላት፣የአጽዋማት ተውሳኮች

የዕለታት ተውሳክ የትመጣው ከምን ይገኛል ቢሉ ከመጥቅዕ ሳኒታ አንስቶ እስከ ነነዌ ቢቆጥሩ ፻፷፮ ይሆናል። ፻፷ውን በ፬ ፴ ገድፎ ፮ ይተርፋል። የቅዳሜ

ተውሳክ ፮ ይሆናል። ፻፭፮ ቢሆን ፻፭ውን በ፬፡ ፴ ገድፎ ፮ ይተርፋል። የእሑድ ተውሳክ ፯ ይሆናል። ፻፭፯ ቢሆን ፻፭ውን በ፬፡ ፴ ገድፎ ፯ ይተርፋል። የሰኞ ተውሳክ ፰ ይሆናል። ፻፭፰ ቢሆን ፻፭ውን በ፬፡ ፴ ገድፎ ፰ ይተርፋል። የማክሰኞ ተውሳክ ፱ ይሆናል። ፻፭፱ ቢሆን ፻፭ውን በ፬፡ ፴ ገድፎ ፬ የረቡዕ ተውሳክ ይሆናል። ፻፭፲ ቢሆን ፻፭ውን በ፬፡ ፴ ገድፎ ፲ የኃሙስ ተውሳክ ይሆናል። ፻፭፲፪ ቢሆን ፻፭ውን በ፬፡ ፴ ገድፎ ፲፪ የዓርብ ተውሳክ ይሆናል። የዕለታት ተውሳክ የትመጣ ይህ ነው። የአጽዋማትና የበዓላት ተውሳክ የትመጣው ከምን ይገኛል ቢሉ ከነነዌ ሣኒታ አንስቶ እስከ ዐቢይ ጾም ቢቆጥሩ ይገኛል። ከነነዌ ሣኒታ አንስቶ እስከ ዐቢይ ጾም ቢቆጥሩ ፲፬ ይሆናል። ይህን ባለው ይይዟል። እስከ ደብረ ዘይት ቢቆጥሩ ፵፩ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፲፩ ይተርፋል። የደብረ ዘይት ተውሳክ ፲፩ ይሆናል። እስከ ሆሳዕና ቢቆጥሩ ፷፪ ይሆናል። ፷ውን በ፪፡ ፴ ገድፈው ፪ ይቀራል። ፪ የሆሳዕና ተውሳክ ይሆናል። እስከ ስቅለት ቢቆጥሩ ፷፯ ይሆናል። ፷ውን በ፪፡ ፴ ገድፎ ፯ የስቅለት ተውሳክ ይሆናል። እስከ ትንሣኤ ቢቆጥሩ ፷፱ ይሆናል። ፷ውን በ፪፡ ፴ ገድፎ ፱ ይተርፋል። ፱ የትንሣኤ ተውሳክ ይሆናል። እስከ ርክበ ካህናት ቢቆጥሩ ፺፫ ይሆናል። ፺ውን በ፫፡ ፴ ገድፎ ፫ የርክበ ካህናት ተውሳክ ይሆናል። እስከ ጸራቅሊጦስ ቢቆጥሩ ፻፲፰ ይሆናል። ፺ውን በ፫፡ ፴ ገድፎ ፰፰ የጸራቅሊጦስ ተውሳክ ይሆናል። እስከ ጾመ ሐዋርያት ቢቆጥሩ ፻፲፱ ይሆናል። ፺ውን በ፫፡ ፴ ገድፎ

፳፱ የጾመ ሐዋርያት ተውሳክ ይሆናል። እስከ ጾመ ድኅነት ቢቆጥሩ ፻፳፩ ይሆናል። ፻፳ውን በ፬፡ ፴ ገድፎ ፩ የጾመ ድኅነት ተውሳክ ይሆናል። የአጽዋማትና የበዓላት ተውሳክ የትመጣው ይህ ነው።

፮ ኢይወርድና ኢየዐርግ

ከዚህ ቀጥሎ የኢይወርድን መባጃ ሐመር እንናገራለን። ኢይወርድ መጥቅዕ ፲፭ ተገኝቶ መስከረም ዓርብ ቢብት ዓርብ ለዓርብ ፰፣ ዓርብ ለዓርብ ፲፭። የዓርብ ተውሳክ ፪ትንና ፲፭ትን ቢገጥሙት ፲፯ ይሆናል። የኢይወርድ መባጃ ሐመር ፲፯ ነው። ነነዌ ብትወርድ ፲፯ትን እንጂ ፲፯ትን አትነካም። የዓቢይ ጾም ተውሳክ ፲፬ ነው። ፲፬ትንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፴፩ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፩ ይይዟል። ዐቢይ ጾም ቢወርድ የካቲት ፩ን እንጂ ጥር ፴ን አይነካም። የደብረ ዘይት ተውሳክ ፲፩ድንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፳፰ ይሆናል። ደብረ ዘይት ቢወርድ የካቲት ፳፰ን እንጂ የካቲት ፳፯ትን አይነካም። የሆሳዕና ተውሳክ ፪ትንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፲፱ ይሆናል። ሆሳዕና ቢወርድ መጋቢት ፲፱ን እንጂ ፲፰ትን አይነካም። የስቅለት ተውሳክ ፯ትንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፳፬ ይሆናል። ስቅለት ቢወርድ መጋቢት ፳፬ን እንጂ ፳፫ትን አይነካም። የትንሣኤ ተውሳክ ፱ኝንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፳፮ ይሆናል። ትንሣኤ ቢወርድ መጋቢት ፳፮ትን እንጂ ፳፭ትን አይነካም። የርክበ ካህናት ተውሳክ ፫ትንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፳ ይሆናል። ርክበ ካህናት ቢወርድ ሚያዝያ ፳ን እንጂ ሚያዝያ ፲፱ኝን አይነካም። የዕርገት ተውሳክ

፲፰ትንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፴፭ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፭ ይተርፋል። ዕርገት ቢወርድ ግንቦት ፭ትን እንጂ ግንቦት ፬ትን አይነካም። የጸራቅሊጦስ ተውሳክ ፳፰ትንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፵፭ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፲፭ ይተርፋል። ጸራቅሊጦስ ቢወርድ ግንቦት ፲፭ን እንጂ ግንቦት ፲፬ትን አይነካም። የጾመ ሐዋርያት ተውሳክ ፳፱ኝንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፵፮ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፲፮ ይይዛል። ጾመ ሐዋርያት ቢወርድ ግንቦት ፲፮ትን እንጂ ግንቦት ፲፭ትን አይነካም። የጾመ ድኅነት ተውሳክ ፩ንና ፲፯ትን ቢገጥሙት ፲፰ ይሆናል። ጾመ ድኅነት ቢወርድ ግንቦት ፲፰ትን እንጂ ግንቦት ፲፯ትን አይነካም። ከዚህ ቀጥለን የኢየዐርግን መባጃ ሐመር እንናገራለን። ኢየዐርግ መጥቅዕ ፲፫ ተገኝቶ ጥቅምት ሰኞ ቢብት ሰኞ ለሰኞ ፰፣ ማክሰኞ ፱፣ ረቡዕ ፲፣ ኃሙስ ፲፩፣ ዓርብ ፲፪፣ ቅዳሜ ፲፫። የቅዳሜ ተውሳክ ፰ትንና ፲፫ትን ቢገጥሙት ፳፩ ይሆናል። የኢየዐርግ መባጃ ሐመር ፳፩ ነው። ነነዌ ብትወጣ የካቲት ፳፩ድን እንጂ ፳፪ትን አትነካም። የዐቢይ ጾም ተውሳክ ፲፬ትንና ፳፩ድን ቢገጥሙት ፴፭ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፭ትን ይይዟል። ዐቢይ ጾም ቢወጣ መጋቢት ፭ትን እንጂ ፮ትን አይነካም። የደብረ ዘይት ተውሳክ ፲፩ንድን ከ፳፩ ቢገጥሙት ፴፪ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፪ ይይዟል። ደብረ ዘይት ቢወጣ ሚያዝያ ፪ን እንጂ ፫ትን አይነካም። የሆሳዕና ተውሳክ ፪ትንና ፳፩ንድን ቢገጥሙት ፳፫ ይሆናል። ሆሳዕና ቢወጣ ሚያዝያ ፳፫ትን እንጂ ፳፬ትን አይነካም። የስቅለት

ተውሳክ ፯ትንና ፳፩ንድን ቢገጥሙት ፳፰ ይሆናል። ስቅለት ቢወጣ ሚያዝያ ፳፰ትን እንጂ ፳፱ኝን አይኑካም። የትንሣኤ ተውሳክ ፱ኝንና ፳፩ንድን ቢገጥሙት ፴ ይሆናል። ትንሣኤ ቢወጣ ሚያዝያ ፴ን እንጂ ግንቦት ፩ንድን አይኑካም። የርክበ ካህናት ተውሳክ ፫ትንና ፳፩ንድን ቢገጥሙት ፳፬ ይሆናል። ርክበ ካህናት ቢወጣ ግንቦት ፳፬ትን እንጂ ፳፭ትን አይኑካም። የዕርገት ተውሳክ ፲፰ትንና ፳፩ንድን ቢገጥሙት ፴፱ ይሆናል። ፴ውን ገድፎ ፱ ይይዟል። ዕርገት ቢወጣ ሰኔ ፱ኝን እንጂ ፲ርን አይኑካም። የጰራቅሊጦስ ተውሳክ ፳፰ትንና ፳፩ንድን ቢገጥሙት ፵፱ ይሆናል። ፴ውን ገድፈው ፲፱ ይይዟል። ጰራቅሊጦስ ሰኔ ፲፱ኝን እንጂ ፳ን አይኑካም። የጾመ ሐዋርያት ተውሳክ ፳፱ኝንና ፳፩ንድን ቢገጥሙት ፱ ይሆናል። ፴ውን ገድፈው ፳ን ይይዟል። ጾመ ሐዋርያት ቢወጣ ሰኔ ፳ን እንጂ ፳፩ንድን አይኑካም። የጾመ ድኅነት ተውሳክ ፩ንድንና ፳፩ንድን ቢያገናኙት ፳፪ ይሆናል። ጾመ ድኅነት ቢወጣ ሰኔ ፳፪ን እንጂ ፳፫ትን አይኑካም። ኢይወርድ ታሕታይ ቀመር ኢየዐርግ ላዕላይ ቀመር ይባላሉ።

፯ ወንጌላዊውንና ዕለቱን ለማወቅ

ዓመተ ወንጌላውያንን ለማወቅ ዕለቱን ለመረዳት ይህንን ፍየፎፎየፐ፯ ዘመን ለ፬ቱ ወንጌላውያን ትክክል መድቦ ፩ ቢተርፍ ማቴዎስ፣ ፪ ቢተርፍ ማርቆስ፣ ፫ ቢተርፍ ሉቃስ፣ ትክክል ቢሆን ዘመነ ዮሐንስ ነው።ይህንን ፍየፎፎየፐ፯ ለ፬ቱ ወንጌላውያን ትክክል መድቦ ቢያካፍሉት

፲፻፰፻፸፱ ደርሷቸው ትርፍ የለም። ዘመነ ዮሐንስ መሆኑ በዚህ ይታወቃል። ዕለቱን ለመረዳት ይህንን ፲፻፰፻፸፱ ከዓመተ ዓለሙ ጋር ደምሮ በሰባት መግደፍ ነው። ይህም ፺፻፫፻፺፭ ይሆናል። ይህንን በሰባት ስንገድፈው ፲፻፫፵፪ ደርሶ ቀሪ ፩ ይሆናል። ትርፉ ፩ ከሆነ ማክሰኞ፣ ፪ ከሆነ ረቡዕ፣ ፫ ከሆነ ኃሙስ፣ ፬ ከሆነ ዓርብ፣ ፭ ከሆነ ቅዳሜ፣ ፮ ከሆነ እሑድ፣ ያለምንም ትርፍ ከተካፈለ ሰኞ ይሆናል።

፰ የሕጸጽና የጳጉሜን አወጣጥ

ፀሐይ ከጨረቃ የዕለት የዕለት በማብራት የምታበልጣው በአማካይ በቀን ፩ ኬክሮስ: ከ፶፪ ካልዒት: ከ፴፩ ሣልሲት ነው። ሣልሲት በካልዒት ኬክሮስ በዕለት ይጠቀለላል። ሣልሲት ፰ ሲሞላ ፩ ካልዒት ይሆናል። ካልዒት ፰ ሲሞላ ፩ ኬክሮስ ይሆናል። የዕለት የዕለት ፩ ኬክሮስ ሲወጣ የወሩ ፴፣ የ፪ ወሩ ፰ ኬክሮስ ፩ ዕለት ይሆናል። የ፬ ወሩ ፪፣ የ፮ ወሩ ፫፣ የዓመቱ ፮ ዕለት ይሆናል። የዓመቱ ፮ ሕፀፅ የት መጣው ይህ ነው። የዕለት የዕለት ፶ ካልዒት ሲወጣ የወሩ ፲፻፭፻ ካልዒት ይሆናል። ይህን በኬክሮስ ቢያካፍሉት የወሩ ፳፭ ኬክሮስ ይሆናል። የ፪ ወሩ ፶፣ የ፬ ወሩ ፻፣ የ፰ ወሩ ፪፻፣ የዓመቱ ፫፻ ኬክሮስ ይሆናል። ይህን በዕለት ቢከፍሉት ፭ ዕለት ይሆናል። የ፭ ጳጉሜን የት መጣው ይህ ነው። የዕለት የዕለት ፪:፪ ካልዒት ሲወጣ የወሩ ፰ ካልዒት ፩ ኬክሮስ ይሆናል። የ፪ ወሩ ፪፣ የ፫ ወሩ ፫፣ የ፬ ወሩ ፬፣ የ፭ ወሩ ፭፣ የ፮ ወሩ ፮፣ የዓመቱ ፲፪ ኬክሮስ ይሆናል። ይህ ባለው

ይቆይ። የዕለት የዕለት ፴፡፴ ሣልሲት ሲወጣ የወሩ ፱፻ ሣልሲት ይሆናል። ይህን በካልዒት ቢከፍሉት የወሩ ፲፭፣ የ፪ ወሩ ፴፣ የ፬ ወሩ ፷ ካልዒት ይሆናል። ይኸውም ፩ ኬክሮስ ይሆናል። የ፷ ወሩ ፪፣ የዓመቱ ፫ ኬክሮስ ይሆናል። ፫ትንና ፲፪ትን ቢገጥሙት ፲፭ ኬክሮስ ይሆናል። የማቴዎስ ፲፭፣ የማርቆስ ፲፭፣ የሉቃስ ፲፭፣ የዮሐንስ ፲፭ ቢገጥሙት ፷ ኬክሮስ ፩ ዕለት ይሆናል። የ፯ኛው ጳጉሜን የት መጣው ይህ ነው። የዕለት የዕለት ፩፡፩ ሣልሲት ሲወጣ የዓመቱ ፮ ካልዒት፣ የ፪ ዓመቱ ፲፪፣ የ፬ ዓመቱ ፵፬፣ የ፯ ዓመቱ ፵፯፣ የ፲ ዓመቱ ፷ ካልዒት አንድ ኬክሮስ ይሆናል። የ፵ ዓመቱ ፪፣ የ፵ ዓምቱ ፬፣ የ፶ ዓመቱ ፯፣ የ፲ ዓመቱ ፲፣ የ፪፲ ዓመቱ ፵፣ የ፬፲ ዓመቱ ፵፣ የ፯፲ ዓመቱ ፷ ኬክሮስ ፩ ዕለት ይሆናል። እንተ ባቲ ተወለድኩ ወእንተ ባቲ ተጠመቁ ወእንተ ባቲ ትንሣኤየ አግሀድኩ የሚላት ዕለተ ምርያ ይህች ናት። የ፯ተኛ ጳጉሜን ሁለተኛ መንገድ የት መጣው ይህ ነው። ጌታችን በ፱፻፭፻ ዘመን በዘመነ ዮሐንስ በወርኃ መጋቢት በ፳፱ መዓልት በ፩ ሌሊት እሑድ በሠለስት ተፀነሰ። በ፱፻፭፻፩ ዘመን በዘመነ ማቴዎስ በወርኃ ታኅሣሥ በ፳፱ መዓልት በ፲ ሌሊት ማክሰኞ በመንፈቀ ሌሊት ተወለደ። በ፱፻፭፻፴፩ ዘመን በዘመነ ሉቃስ በወርኃ ጥር በ፲፩ መዓልት በ፳፭ ሌሊት ማክሰኞ በመንፈቀ ሌሊት ተጠመቀ። በ፱፻፭፻፴፫ ዘመን በዘመነ ማቴዎስ በወርኃ ነሐሴ በ፲፫ መዓልት በ፳፪ ሌሊት እሑድ በቀትር ብርሃነ መለኮቱን በደብረ ታቦር

ለሐዋርያት ገለጠ፡፡ በ፶፻፷፻፴፬ ዘመን በዘመነ ማርቆስ በወርኃ መጋቢት በ፳፯ መዓልት በ፲፯ ሌሊት ዓርብ በቀትር ተሰቀለ፡፡

፱ ዕለተ ጠቢባን

ዕለተ ጠቢባንን ለማወቅ ከፅንስ እስከ ልደት መቁጠር ነው፡፡ ከፅንስ እስከ ልደት ቢቆጥሩት ፪፻፸፯ ዕለት ይሆናል፡፡ ይህን በ፯፡በ፯ ሱባዔ መግደፍ ነው፡፡ ሲገደፍም ከ፪፻ው ፬ ይተርፋል፡፡ ከ፸፯ቱ ፸ው ሱባኤ ነው ፯ ይተርፋል፡፡ ፯ትንና ፬ትን ቢገጥሙት ፱ ይሆናል፡፡ ሱባዔውን ቢገድፉት ፪ ይተርፋል፡፡ ዕለተ ጠቢባን የተባሉ እሊህ ናቸው፡፡ ወደኋላ እንዳይመጡ ዓለም አልተፈጠረም፡፡ ወደፊትም እንዳይሄዱ ሚያዝያ ባተባቸው፡፡ ዓለም የተፈጠረ በመጋቢት ፳፱ ቀን ነው፡፡ ጠቢባን የተባሉ ሥላሴ ናቸው፡፡ ይህን ዓለም እምኀበ አልቦ ኀበቦ አምጥተው ስለፈጠሩ ጠቢባን ተብለዋል፡፡ አንድም ጠቢባን የተባሉ መምህራን ናቸው፡፡ ይህን ተመራምረው ስላወቁ ጠቢባን ተብለዋል፡፡

፲ አሥርቆት (ዘመኑን አስቦ ፈጣሪን ማመስገን)

ነአኵቶ ለገባሬ ሠናያትን እስከ ተፍጻሜቱ ብለህ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ ሃሌ ሉያ በዘንዜከር ሐሳባተ ሕጉ ወትእዛዛቲሁ ለእግዚእነ ወአምላክነ ወመድኃኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ እንዘ ሀሎነ በዘመነ ቅዱስ ዮሐንስ ወንጌላዊ ቡሩክ ያብጽሐነ እስከ ዘመነ ማቴዎስ ዜናዊ፡፡ በ፸፻ ወበ፯፻፲፮ ኮነ ዓመተ ዓለም፡፡ በ፶፻፯፻ ኮነ ዓመተ ኵነኔ ዓመተ ፍዳ፡፡ በ፳፻፲፮

ኮነ ዓመተ ምሕረት ዮም ሠረቀ ለነ ወርኀ መስከረም ቡሩክ ያብጽሐነ እስከ ወርኃ ጥቅምት በሰላመ እግዚአብሔር አብ አሜን። ፩ ሠርቀ መዓልት፣ ፹፩ ሠርቀ ሌሊት፣ ፹፩ ሠርቀ ወርኅ፣ ፯ ጥንተ ዖን፣ ፫ ጥንተ ዕለት፣ ፩ ጥንተ ቀመር ዮም ኮነ በዛቲ ዕለት ዘተበስረ በአፈ ካህን ኅሩይ ወለባዊ ዝ ዕጣን ወዝ ጸሎት ወዝ አስተብቍዖት ወዝ መሥዋዕት ይዕርግ በእንተ ስመ እግዚአብሔር አብ ወበእንተ ተዝካረ ወልዱ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ወበእንተ ስሙ ለመንፈስ ቅዱስ ጸራቅሊጦስ ወበእንተ ስማ ለእግዝእትነ ማርያም ወላዲተ አምላክ። ጸልዩ በእንተ ዕጣን ከመ ይኵን ኅሩየ ወሥሙረ። ከዘመን መለወጫ ቀን ውጭ ለሆነው ጸሎት ሁሉ ኅሩየ ወሥሙረ ካለ በኋላ ስብሐት ይበል። የዘመን መለወጫ ዕለት የሆነ እንደሆነ አዋጅ ስትነግር ስብሐት የለውም። ጸልዩ በእንተ ዕጣን ከመ ይኵን ኅሩየ ወሥሙረ ካልክ በኋላ ጸሎተ ዕጣንን ከቅዳሴው በል። ፀጋ ዘአብ ኂሩት ዘወልድ ሱታፌ ዘመንፈስ ቅዱስ ወበረከታ ለእግዝእትነ ማርያም ወላዲተ አምላክ ተፋቅሮ ዘነቢያት ወሐዋርያት ዘጻድቃን ወሰማዕት ወዘአበው ቀደምት ቅዱሳን ወዘትጉሃን መላእክት ወትረ የሃሉ ምስሌየ ወምስለ ኵልክሙ። ይ.ሕ አሜን። ፫ ጊዜ በል። እግዚአብሔር የሃቦ ለብፁዕ ወለቅዱስ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት አባ.....ወብፁዕ ሊቀ ጳጳስነ አባ.....ወኵሉሙ ሊቃነ ጳጳሳት ወኤጲስ ቆጶሳት ቀሳውስት ወዲያቆናት ርቱዓነ ሃይማኖት ጸሎተ

ዘጸለዩ ወዕጣነ ዘወገሩ ውስተ ኑኃ ሰማይ ዘየዐርግ ወመዓተ እግዚአብሔር ዘያቄርር ወኃጢአተ ዓለም ዘያስተሰሪ ለይኵን። ይ.ሕ አሜን። እግዚአብሔር የሃቦ ለመፍቀሬ እግዚአብሔር ንጥሥነ ኀበ ኀለየ በልቡ ወኀበ አንጸረ በአጽባዕቱ ፀሩ ወጸላዕቱ ዘርኁቅ ወዘቅሩብ በኃይለ መስቀሉ ለእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ግሩራነ ለይኵኑ ታሕተ እገሪሁ ፍጡነ። **ይ.ሕ አሜን።** እግዚአብሔር የሀብክሙ ለክሙኒ ለሕዝበ ክርስቲያን ፈሪሀ ስሙ ወስነ አምልኮቱ ወጸጋ ረድኤቱ። **ይ.ሕ አሜን።** እግዚአብሔር ያቍርር መዓቶ ወይፈኑ ሣህሎ ወምሕረቶ ለምድር (፫ ጊዜ በል)። **ይ.ሕ አሜን (፫ ጊዜ)።** ይ.ካ እነግረክሙ አኃውየ ከመ ታእምሩ ጸጋሁ ለመንፈስ ቅዱስ ወትረ የሃሉ ምስሌየ ወምስለ ኵልክሙ አሜን። ስብሐት ወክብር ለሥሉስ ቅዱስ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ይእዜኒ ወዘልፈኒ ወለዓለመ ዓለም አሜን። ከዚህ ቀጥሎ ከመዝሙረ ዳዊት ፻፴፯ን መዝሙር የብቡን በል። ከዚህ በመቀጠል። ዘመነ ሉቃስ አለፈ ዘመነ ዮሐንስ ተተካ። (ይህንን እንደዘመኑ በል)። ሉቃስ ተሻረ ዮሐንስ ተተካ (፫ ጊዜ በል)። ሕዝቡም በእልልታ ይቀበሉ። በጭብጨባ ከዘመነ ሉቃስ ወደ ዘመነ ዮሐንስ በሰላም እንዳደረሰን እንዲሁም ከዘመነ ዮሐንስ ወደ ዘመነ ማቴዎስ በሰላም ያሻግረን አሜን። አነሳስቶ ላስጀመረን አስጀምሮ ላስፈጸመን ለልዑል እግዚአብሔር ክብርና ምስጋና ይግባው አሜን ወአሜን ለይኵን ለይኵን። በመጨረሻም የቀረበውን ዕጣን፣ ሥርናይ፣ ዘቢብ ይባርክና ስንብት

ይሆናል። የተባረከው ዕጣን ሥርናይ ዘቢብ ከንጹሕ ስፍራ ተቀምጦ ትንሽ ትንሽ እየተጨመረ ለዓመት መቀደሻ ይሆናል።

፲፩ ዕለትን ማወቂያ መንገድ

ይህም ማለት ለምሳሌ መስከረም አንድ ቀን መቼ እንደሚውል ከታወቀ በኋላ በዓመቱ ውስጥ ያሉ ቀኖችን ዕለታቸውን ለማወቅ የሚረዳን አጭር መንገድ አለ። ይኸውም የሚከተሉትን ማለትም፡-

፩) ማወቅ የፈለግነውን ቀን ቁጥር

፪) መስከረም ፩ የዋለበት ጥንተ ዖን

፫) አጽፈ ወርኀ

እኒህን ደምረን በሰባት አካፍለን ቀሪው ፩ ከሆነ እሑድ፣ ፪ ከሆነ ሰኞ፣ ፫ ከሆነ ማክሰኞ፣ ፬ ከሆነ ረቡዕ፣ ፭ ከሆነ ኃሙስ፣ ፮ ከሆነ አርብ፣ ያለቀሪ ከተካፈለ ቅዳሜ ይሆናል። ለምሳሌ የካቲት ፲፭ ቀን የ፳፻፲፭ መቼ ዕለት ይውላል የሚለውን ለማወቅ መጀመሪያ ፳፻፲፭ ዓ.ም መስከረም ፩ ቀን የዋለው እሑድ ቀን ነው። እሑድ ደግሞ ለጥንተ ዖን አምስተኛ ቀን (፭) ነው። የየካቲት ወር ስድስተኛ ወር ነው። የዚህ እጥፍ (አጽፈ ወርኀ) ፲፪ ይሆናል። ማወቅ የፈለግነው ቀን የካቲት ፲፭ ነው። ስለዚህ $፲፭ + ፲፪ + ፭ = ፴፪$ ይሆናል። ፴፪ን በሰባት ስንገድፈው አራት ጊዜ ደርሶ ፬ ይቀራል። ፬ ከቀረ ረቡዕ ይውላል ማለት ስላልን። የካቲት ፲፭ ረቡዕ ይውላል።